

Nerocina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENE

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 im 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797 Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2999

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050 Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Kdo je naš sovražnik

Sedanji dogodki v Evropi, kolikor so v zvezi s posledicami ruske revolucije leta 1917, jasno razodevajo, kateri in kašen je tisti vpliv, ki sprosti po svetovni vojni po vsem svetu vse razrušilne sile. Nič ni bolj očitnega ko to, da so vsi narodi krščanske kulture in misljenja postali igrača neke sile, ki se že stoletja prizadeva, da uniči krščanski red in moralno, da bi na njegovem mestu zavladoval sama. Kdo je ta sila?

Vsi pravimo, da kapitalizem, in res je to. Prva moč, ki jo po pravici imenujemo prvi moralni faktor Evrope, to je katoliška cerkev, se je prva postavila v bran temu največjemu zlu človeštva in je še danes edina resnična protitež velekaptalizaciji človeške družbe, to je zasužnjenju svobode človeške osebnosti po brezosebnih in brezimnih silah kapitala. Zakaj le ona ve in zagovarja, ne da bi se dala niti malo desorientirati, da se gospodarski odnosi med človekom in človekom, med človekom in družbo ter med posameznimi družbenimi organizmi morejo urediti le na podlagi krščanske socialne pravice. Zato je njeno stremljenje od katakomb do dobe električnih motorjev šlo vedno za to, da bi se družabne razmere izpopolnjevale, popravljale in reformirale na miren način, v sporazumu med stano, ki nastajajo iz porazdelitve socialnih funkcij v družbi, če treba, tudi s trdo roko od Boga postavljene najvišje družabne avtoritete, ne da bi se prizadela komurkoli krivica, sproščale vse demone strasti človeka in množice in ne da bi nad družbo mesto demokracije v krščanskem smislu zavladoval absolutna samovolja kateregakoli človeka ali stanu. Obenem, ko je cerkev z vsemi svojimi silami delala proti nasilnim izpremembam družabnega reda, ki zaradi razbrzdavanja vseh razrušilnih nagonov ideal stanovskega soglasja vedno bolj oddaljuje, je ohranila tudi zdravi realizem, ki je postavil vsem reformam potrebne meje v zavesti, da iz doline solz nikoli ne bo moglo napraviti raja in da mora en del najplemenitejših človeških teženj tudi usmerjen v nadevotno, božje, sveto in vsepopolno, da ne bi človek bil popolnoma pogoltnjen od pohlepa po tvarnem dobru. Toda ta metafizična usmerjenost posameznika in družbe je obenem ne samo krotiteljica človeških nagonov po uživanju materialnih dobrin do najvišje meje, ampak obenem človeka navaja, da jih zna pravilno vrednotiti, jih pravično razdeljevati, jih med seboj drugo drugemu podrežati ter jih drugo za drugo po njihovi vrednosti prav razvrstiti ter jih vse podrediti duhovnim vrednotam. Zato je cerkev vedno z veliko energijo pobijala vsak socialni utopizem, kakor se je tudi krčevito branila kapitalizacije vseh družabnih odnosov, zaradi česar jo je svobodomiselstvo, ki je prodiranju velekaptalizma služilo kot španska stena, napadalo in jo napada kot reakcionarno.

Velekaptalizem je zaradi tega napovedal cerkvi boj na življenje in smrt. Od začetka 18. stoletja do danes se prav za prav novejša zgodovina evropskega človeštva vrti okoli osi tega nepomirljivega nasprotstva, ki ga noben kompromis, ki se je razvil iz potrebe po mirnem življenju, ni mogel likvidirati. Od portugalskega ministra Pombala, ki je dal novi dobi signal za preganjanje cerkve v imenu vsemočnosti državne oblasti, do mehiškega diktatorja Callesa se ta borba v krajših ali daljših presledkih ponavlja z nezmajljivo silo, ki se po pojavu novodobnega komunizma (ki sam po sebi ni v človeški zgodovini nič novega) stopnjuje do najskečajnejše meje. In čudno! Velekaptalizem, ki ga sodobni socializem teoretično tako ljuto pobija, gre, kakor vidimo, popolnoma vzporedno s socializmom in komunizmom roko v roki v borbi zoper edino resnično duhovno avtoriteto na zemlji, in kadar je treba pobijati katoliško cerkev, smešiti njene osebe in naprave, izpodkopavati njen ugled in oporo v množicah ter jo rušiti, vidimo kapitaliste in socialiste složno na delu. Prvi se večkrat ne zavedajo, kaj delajo, podobno tistim, ki so gnali na križ Izraelčarja sveta, in v kritičnih trenutkih, ko socialna revolucija grozi njihovemu življenju in imetju, se skušajo oprijeti krila svete matere cerkve in jo naenkrat kličejo na pomoč, da bi varovala obstoječi krivični družabni red, ki jim je omogočil zavladata z denarjem tlačni množici. Toda oni pozabljajo, da je njihovo takozvano svobodomiselno, naprednjaško, antiklerikalno čenopisje ves čas sproščalo, klicalo in hujskalo vse demonične moči, vse človeške strasti, da porušijo cerkev, zmateralizirajo življenje, zasipa vse moralne izvirke našega družabnega življenja, in je še danes na delu — naj bo v Stockholmu, Parizu, Pragi ali v Ljubljani in Beogradu — da pomaga vsem onim, ki delajo na revoluciji v imenu boja zoper krščansko vero, moralno in cerkev. V tej službi so pa tudi liberalni učenjaki, ki pod plaščem znanosti — v najnovejšem času s pomočjo moderne matematike — širijo z obudovanjem vrednim filozofskim šarlatanstvom ateizem in razduhovljajo naše itak bedno življenje.

Je torej brez dvoma neka zelo intimna in bistvena zveza med velekaptalizmom, svobodomiselstvom in sodobnim ateističnim komunizmom, ker je prvo, po čemer v socialnih revolucijah planejo, katoliška cerkev, zoper katero vsi trije faktorji složno in dosledno vodijo borbo, naj se interesi velekaptalističnih družb še tako križajo z interesi proletarske revolucije. Ključ, s katerim se edino more razgonetati ta skrivnost, je — židovstvo. Naš list nikoli ni propovedoval načelnega antisemitizma pa tudi naša stranka in katoliška Cerkev ne. Toda razmere so danes dozorele tako daleč, da katoliškim narodom ne bo ostalo ničesar drugega, kakore da se v političnem pogledu odločijo za borbo zoper ta faktor, ki kakor danes vidimo z vso gotovostjo in jasnostjo, naj bo že iz kakršnihkoli vzrokov, kakor najhujši kemični strup razkrajja evropsko družbo, se poslužuje vseh prepričanj, nazorov in strank, da izpodkoplje krščanski nazor in moralno ter se

Irun je po dvetedenski borbi padel

Zveza med Francijo in Španijo pretrgana

Sredi splošnega pogorišča doni zmagoslavna ianlara

Irun, 4. septembra. b. Po ogorčenih in krvavih borbah, ki so trajale cela dva tedna, je Irun danes padel končno v roke upornikov, ki so razvili sredi gorečega mesta častito staro špansko zastavo. Mesto so zavzeli uporniki takole: pod zaščito goste megle so že ob 8. zjutraj z dveh strani naskočili mesto in vdrlj vanj. Sprejel jih je obupen ogenj iz strojne rdečih miličnikov, ki so še vedno junaske čakali na svoje napadalce in jih tudi mnogo spravili ob življenje. Toda niti toča svinčenih krogel ni mogla ustaviti španskih legijonarjev, karlistov in Maročanov, ki so se kljub številnim žrtvam spretno premikali naprej in izvali borbo prsa v prsa, ki je zahtevala potoke krvi. Ko je bila prebita prva črta vladnih miličnikov, ki so ostali zaklani na barikadah, so se napadalci podali naprej in korak za korakom pričeli osvajati mesto. Povsod so bile postavljene visoke barikade, izza katerih so pele strojnice svojo žalostno pesem. Toda uporniki so se v blaznem boju povsod spustili na nasprotnika in strojnice so kmalu utihle. Komunisti so pričeli v paničnem begu bežati čez mednarodni most v Francijo, poprej pa so spustili v zrak številne hiše ter napravili ogromno škodo. Irun gori, iz njega se valijo gosti oblaki dima in plameni bodo uničili ono, čemur so prizanesle bombe in granate. Mesto, ki so ga rdeči miličniki tako dolgo branili in pred katerim je bilo prelite toliko krvi, je sedaj v rokah nacionalnih vojakov, ki se pripravljajo za svoj nadaljnji zmagoslavni pohod proti San Sebastianu.

Begunci, ki so že ob 10. dopoldne prekorali reko Bidassoje, so pripovedovali, da iztrebljujejo beli še zadnja komunistična gnezda s strojnimi. Henday, 4. septembra. c. Ves Irun je v ognju in se ruši. Ko bo počil zadnji strel bratskega klana v Španiji na severu, tudi Iruna ne bo več na zemeljski obli. Še vedno se sliši med hišami streljanje. Beli in rdeči se bore za vsako hišo in zdi se, da nihče ne bo prišel živ iz tega pogorišča. Rdeči se umikajo proti meji, kolikor jih ne popada. Reuterjev dopisnik piše, da se borba vrši že za most med Hendayem in Irunom in da so na francoski strani čisto zmedeni, ker je most mednarodni in ne bi smel postati žrtev španske revolucije.

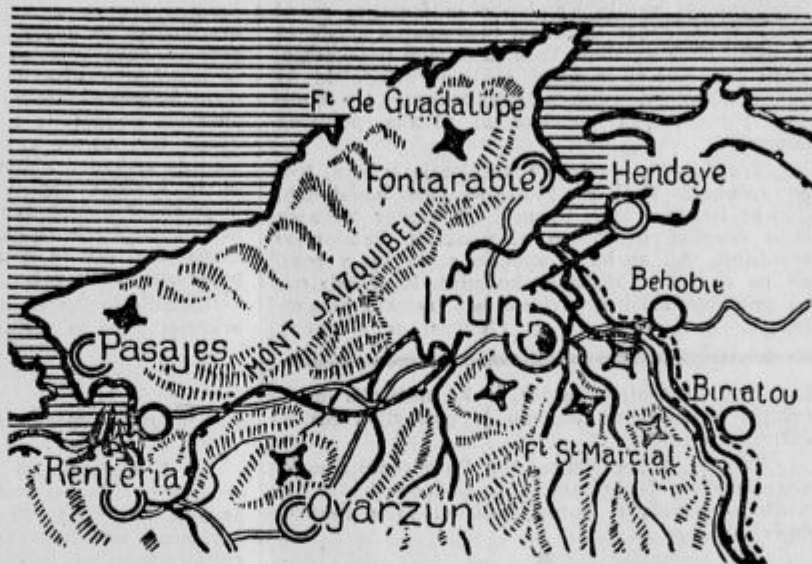
Popoldne je začel greti tudi koledvor. Požar se širi na vse strani.

V Henday je bežalo vse prebivalstvo Iruna in je sedaj v Hendayu nad 5000 beguncev, ki so brez vsega. Med temi prebivalci je 130 teže in 1025 lažje ranjenih.

Ko so nacionalisti prispeli na most, so mahaje s puškami vzklikali: »Živela Francija! Živela Španija!« Zdaj je vse mirno. Neki legionar straži most, poleg njega pa palopa nacionalna zastava. Na zahtevo francoskih oblastev je prekinjen ves promet med francosko in špansko Behovio. Na francoski strani čaka več sto miličnikov v uniformah, da jih pošljejo dalje z vlaki. Vsi so bledi in potrti gledajo proti Španiji. Na španski strani se sliši zmagoslavna fanfara. Nacionalistične čete korakajo z zastavami na čelu proti mednarodnemu mostu, kjer bodo straže zamenjali stalno.

K zavzetju mesta Iruna

Irun je močno utrjeno mesto ob francoski meji. Beli so ga za vsako ceno hoteli dobiti v roke, da preprečijo nadaljne dobavljanje orožja rdečim od strani Francozov. Nadalje so beli hoteli priti v posest luke Pasajes, ki je najvažnejše in najboljše pristanišče (za San Sebastian) v tem predelu Španije.

na razvalinah krščanske misli in reda polasti vse oblasti in zavlada vsemu bogastvu naše zemlje. Bil je močnejši najgenialnejši trik, ki se je posrečil židovstvu v borbi zoper krščanstvo, ko se mu je posrečilo dobiti v svoje roke krnilo socialističnega pokreta. Od Marxa do Trockega so vsi pomembni voditelji socializma sami zidje z vsemi tipičnimi znaki materialističnega, ekonomičnega ali matematičnega, zgolj na profit usmerjenega svetovnega naziranja, ki se vsak čas pojavlja v obliki kakšnega filozofskega, gospodarskega in moralnega sistema, kakor je prvi razodel Somhart in kakor to dejstva danes na vsej črti potrjujejo. Zelo značilno je, da je danes komunizem, kojega vodstvo je tudi vseskozi v židovskih rokih, začel svoje materialistično gledanje na svet utemeljevati s filozofijo žida Spinoze, ki je duhu pustil ponižno mesto poleg materije v svetovju, da bi maskiral židovski materializem.

Krščanstvo je že po svojem bistvu religija, ki se po svoji borbi proti zlu tudi politično in socialno po vseh svojih duhovnih in moralnih silah udeležuje v borbi za socialno pravico, in najsilnejša imena krščanskih sociologov naše dobe nam pričajo, da krščanstvo in združna ali poobčestvjujoča preureditev družbe v meih moralnih zakonov in najnujnejše ose-

Paničen beg rdečih v Francijo

Hendaye, 4. septembra. b. Obmejne oblasti na francoski meji so zahtevale zaradi prevelikega števila begunccev brzopojno okrepitev obmejnih straž, da bi lahko hitro in brez nevarnosti razorožile begunce. V mesto Irun so prvi vdrlj legijonarji španskega Maroka. Čeprav so vladne čete v vsej naglici zgradile novo obrambno črto in se pripravljale na zadnji odločilni odpor, ki bi trajal morda še nekaj dni, je bilo vse njihovo prizadevanje zaman, ker so jih legijonarji iznenadili še predno so mogli popolnoma zgraditi zadnjo obrambno črto in jo zasesti. Legijonarji so to zadnjo obrambno črto rdečih miličnikov zavzeli z borbo na nož, kar je bilo tudi odločilno za njih uspešno nadaljne napredovanje. Vladne čete so se sicer v zadnjem obupu pogvale v protinapad, da vržejo napadalca iz še nedovršene obrambne črte, toda bili so preslabi in uporniki so jih vrgli nazaj ter jim prizadejali ogromne žrtve. Vladnim četam je tedaj postalo jasno, da je vsak njihov nadaljni odpor, vsaka borba zaman in so se pričele umikati. Vse je bežalo proti mednarodnemu mostu, da se pravočasno umakne na francosko področje, vsak si je hotel rešiti vsaj golo življenje. Na mostu in na obeh straneh je nastala strašna panika in francoske obmejne straže se v voščelnu snih niso moge znajti. Šele ko so prispeli nove okrepitev, so pričeli počasi razoroževati vladne čete, ki so že grozile, da obusujejo nasprotnike s francoskega področja s kroglijami.

Nevarnost mednarodnega spora

Italija poslala pred Barcelono vojne ladje

Francija odgovorila enako

Rim, 4. septembra. Prizadevanje Anglije, da bi se nevmesavanje evropskih vesil v špansko državljansko vojno na vsak način zasiguralo, da bi se Evropa izognila mednarodnemu sporu, je zadelo na težkoče. Na eni strani trdijo Nemci, da Francija neprestano dobavlja Španiji orožje in se pri tem sklicujejo tudi na desničarsko francosko časopisje. Glavni urednik »Action francaise« kljub obtožbi, ki jo je dvignil proti njemu državni pravdnik radi razširjanja napačnih vesti, nadaljuje svoja razkritja v tej zadevi in dokazuje, da francoske orožarne izdelujejo in dobavljajo vojno orožje rdeči vladi v Španiji pod skrivno zaščito vlade. Na drugi strani pa listi ljudske fronte trdijo, da Nemčija in Italija oskrbujejo bele z letali, strojnimi in topovi skozi Portugal. V momentu, ko bi bilo treba, da bi vse vesilese poslane svoje zastopnike na konferenco za zasiguranje nevtralnosti, pa se je ustvaril nov spor z Italijo, ki ulegne ta pogajanja napraviti popolnoma iluzorčna.

Rimski listi namreč z debelimi črkami poročajo, da so rdeči v Barceloni ubili italijanskega de-

V Irunu je vsak nadaljni odpor zaman tudi najmanjši poskus napada na bele čete je že v kali zatrt. Sicer pa so tujski legijonarji s odili vsa k o g a r, ki je imel pri sebi orožje, pa tudi onega, v čegar bližini je ležala kakšna puška, revolver ali bomba. Legijonarji so streljali brez usmiljenja na levo in desno. Na ta način je padlo nekaj sto vladnih vojakov, ki se niso mogli znajti ali pa niso hoteli bežati.

Tudi usoda San Sebastiana zapečalena

Takoj, ko so zmagovite čete upornikov zasedle Irun in se tamkaj zavarovale proti iznenadenjem s strani francoske meje, so njihove glavne kolone tankov in oklopnih avtomobilov takoj oddrdrale proti San Sebastianu, da izvršijo prvi poskus predora. Trdi se, da je tudi v San Sebastianu položaj zelo kritičen. Vsi znaki kažejo, da je tudi usoda tega lepega mesta zapečalena in da bo padlo mnogo hitreje v roke uporniških čet, kakor se misli. V San Sebastianu samem vlada velik strah in panika pred maštevanjem legijonarjev. Tudi polkovnik Jague zmagovito prodira.

Burgos, 4. septembra. b. Pod poveljstvom polkovnika Yaguea so uporniške čete na bojišču proti Valladolidu v naskoku zavzele strateško važne položaje pri Talaveri. Vse postojanke so uporniki zavzeli na nož. Rdeča milica je pustila na mestu mnogo mrtvih in ranjenih, 10 topov ter ogromne količine vojnega materiala.

lavca Humberta Fassanella, ki zapuša vdovo in sedem otrok v nežni starosti. To je šesta italijanska žrtev, odkar je izbruhnila v Španici revolucija. Italija, pravi, da ne bo več trpela, da bi padle nove žrtve rdečega fanatizma. Fassanella so ubili, ker je imel v svoji hiši verske podobe. Italijanski generalni konzul v Barceloni je izrazil katalonski vladi svoj najbolj energičen protest, toda v Rimu pravi, da ti protesti nič ne zaležejo. Zato je Mussolini odredil, da ima takoj odpluti proti Španiji 10.000 tonska križarka »Pola« iz Gaete direktno v Barcelono. Zelo verjetno pa je, da bo Italija poslala tjakaj še nekaj bojnih edinic.

Pariz, 4. septembra. b. Zaradi okrepitev italijanskega brodarja pred Barcelono, je sedaj tudi Francija sklenila, da pošlje pred Barcelono svoje brodarje v enaki jakosti kakor Italija.

Portugalska odslovila španskega poslanika?

Pariz, 4. septembra. b. Danes so prispeli iz Lizbone še nepotrjene vesti o sklepu portugalske vlade, ki lahko zelo poostri mednarodni položaj v zvezi z dogodki v Španiji. Po teh vesteh je portugalska vlada sporočila poslaniku madridske vlade, naj takoj zapusti Lizbono in sploh Portugalsko, ker njegova navzočnost ni zaželjena. Če je vest resnična, bi to pomenilo, da portugalska vlada izganja iz svoje države legalnega poslanika madridske vlade in priznava predstavnika uporniške vlade v Burgosu. Portugalska je s tem prekinila z Madridom svoje diplomatske odnose, kar vsebuje v sebi nove nevarne mednarodne komplikacije.

Italija pridno zalaga nacionaliste

Pariz, 4. septembra. b. »L'Ouvre« objavlja informacije španskega poslanika v Parizu, po katerih je bilo španskim nacionalistom v Vigu izročenih 24 italijanskih letal. Uporniki razpolagajo sedaj s 50 bombnimi letali in 30 lovskimi aparati, medtem, ko ima vlada samo 5 bombnikov in 4 lovske aparate.

Francoska „nevtralnost“

Pariz, 4. septembra. b. »Matin« napada vlado, ki je že večkrat pustila španske begunce, da so ponovno prešli oboroženi v Španijo in zopet vstopili v vrste miličnikov. List opozarja vlado na nevarnost takega postopanja ter zahteva okrepitev obmejnih straž, da preprečijo ponovno prekoračenje francoske meje po španskih beguncih.

Largo Caballero predsednik vlade

Madrid, 4. septembra. TG. Ministrski predsednik Giral je danes odstopil, da pripravi pot za čisto marksistično vlado, v katero vstopijo: Largo Caballero kot ministrski predsednik in vojni minister, Alvarez del Vayo kot zunanji minister, Angel Galarca kot notranji minister, Indalecio Prieto kot minister za vojno mornarico in letalstvo, Juan Negrin kot finančni minister, Jezus Fernandez kot minister za prosveto, Anastasio de Gracia kot trgovinski minister, Aquirre kot minister za javna dela, Rinuz Funes (baskiški nacionalist) kot minister za pravosodje, Luis Uribe kot minister za kmetijstvo, Giner de Los Rios kot minister za promet, Tomas y Piera kot minister za delo. Bivši ministrski predsednik Giral ostane tu-

Konec na 2. strani spodaj.

Kraljica Marija obiskala velesejm

Kraljevskega gosta pozdravlja pred velesejmom g. ban dr. Natlačen in predsednik velesejma g. Bonač.

Ljubljana, 4. septembra. Za mladima princema, ki sta v četrtek popoldne presenčila Ljubljano z majhnim obiskom in za dobro uro razgibala ljubljanske ulice poletnega mrtvila, je danes dopoldne počastil našo prestolnico drug visoki gost: kraljica Marija. Njen obisk je bil tokrat namenjen predvsem ljubljanskemu velesejmu.

Da dopoldanske ure ob petkih niso kdo ve kaj prikladne za ogledovanje kakršnihkoli razstav, je razumljivo. Večina ljudi odlaga takšne reči na soboto ali nedeljo. Zato ni čudno, da tudi danes dopoldne na velesejskem prostoru ni bilo posebnih gneče; le redki so bili gostje, ki so se odločili, da si ogledajo velesejm dopoldne in še ti so se tako redko razkropili po velesejskih razstaviščih, da je tu pa tam zevala kar huda praznina. Ko pa je odnekod planila vest, da se pripelje kraljica Marija, je velesejem kar na mah oživel. Nov dotok obiskovalcev se je pomešal z gostjo gručo, ki se je pred vodom paviljona J (»Naš les«) razvrstila v polkrogu in nestrpno čakala prihoda kraljice. Tudi učenke Lichtenthurnovega zavoda v Ljubljani, ki so bile pod nadzorstvom svojih učiteljic slučajno prav ta čas na velesejmu, so po svojih skromnih močeh prispevale, da je bil sprejem čimbolj pristržen in lep. Postavile so se v dolgo vrsto in nudile s svojimi pisanimi oblekami in žarečimi obrazy ljubek prizor.

Nekaj minut čez pol 11 je dvorni avtomobil pridrdral in se ustavil sredi množice. Iz njega je stopila kraljica Marija v spremstvu adjutanta polkovnika Branka Pogačnika in dvorne dame

Nj. kr. Veličanstvo kraljica Marija si ogleduje razstavljeni leseni model mostu čez Savo pod Šmarno goru.

ge. Švrljigove. Sredi dragocenih preprog, ki so bile razprostrte po tleh pred vodom paviljona je ravnatelj velesejma dr. Dular izrekel visokemu gostu pristržno dobrodošlico in poklonil kraljici krasen šopek redkih cvetic. Vidno vzradoščena nad neprisljnim sprejemom se je kraljica zahvalila in se prijazno smehljajoč odzvala vzklikajoči množici. Predsednik ljubljanskega velesejma veleindustrijalec Franc Bonač je imel kratek nagovor, v katerem je izrazil svoje veselje nad častnim obiskom, nato pa se je kraljica v spremstvu odličnih zastopnikov — bana dr. Natlačena, dvorne dame ge. Franje Tavčarjeve, industrijalca Gustava Praprotnika, ravnatelja Krofte in polic. upravnika Kerševana — krenila v paviljon »Naš les«. Tam sta kraljico sprejela dvorni svetnik ing. Rustia in tajnik

razstave »Naš les« ing. Šušteršič. Pod vodstvom direktorja ing. Božiča si je kraljica z zanimanjem ogledala vsako stvar posebej in pazljivo sledila razlagi. Celotno delo naših Ribničanov, ki v svojem oddelku marljivo izdelujejo svojo »suho robo«, je pokazala toliko razumevanja, da bodo naši vrli Ribničani gotovo še dolgo ponosni na ta obisk. Od tega oddelka dalje je prevzel vodstvo in razlaganje razstavljenih lesnih izdelkov ravnatelj velesejma dr. Dular.

Na drugi strani paviljona »J« je kraljico čakala nova množica ljudi in z živahnim vzklikanjem dala duška svojemu veselju nad prihodom visokega gosta. Mimo paviljona je kraljica s spremstvom krenila k ogledu kope kneza Auersperga in odtod v pastirsko kočjo, ki je preurejena za letovanje. Dr. Vladimir Knaflič jo je pozdravil z izbranimi besedami, njegova hčerka pa ji je izročila lep šopek planinskih rož. Najdalj pa se je kraljica zamudila v paviljonu N, kjer je univ. profesor dr. Mario Rebec v zgoščenih besedah razložil kemijo lesne produkcije. Tu se je zanimala zlasti za produkcijo svil in papirja. Pod vodstvom prof. arh. Kregarja si je ogledala tudi paviljon M, kjer je razstavljenih vse polno modelov in slik lesenih mostov v Sloveniji. Ing. arh. Kregar ji je poklonil knjigo »Naš dom« s prošnjo, da jo uvrsti v svojo knjižnico.

Pred paviljonom, kjer so razstavljene domače preproge, je v imenu Splošnega ženskega društva pozdravila kraljico podpredsednica Minka Govekarjeva in ji izročila lep šopek. Kraljica je tod občudovala spretno in okusno izdelane preproge pod vodstvom ge. Lindnerjeve.

Prijetno presenečena pa je bila kraljica, ko je stopila v paviljon, kjer je razstavljen »Sodobni vrt«. To je pravi paradiz najrazličnejših in eksotičnih cvetic. Predsednik pripravljalnega odbora Anton Lap ji je izrekel nekaj toplih pozdravnih besed, ga. Andreja Ključenko pa ji je izročila krasen šopek iz rdečih vrtnic. Temu šopku je sledil še aranžman eksotičnega planinskega cvetja. Na prošnjo se je ob izhodu kraljica vpisala v spominsko knjigo, potem pa si je ogledala še sadjarsko razstavo v zunanjih kočah tega paviljona.

Množica, ki se je medtem pomikala od paviljona do paviljona, je naraščala čedalje bolj. Pred paviljonom se je kar trlo ljudi, ki so na vsak način hoteli kraljico od blizu videti. Ko se je prikazala iz paviljona G, jo je obkolilo na stotine ljudi in jo spontano pozdravljalo: »Živela kraljica Marija! Živel kralj Peter II.« Pristržno se je poslovlila od vseh, ki so jo spremljali po razstavi, nato pa je stopila v avtomobil in se odpeljala v mesto. V mestu je obiskala še trgovino Suttner, nato pa se je z adjutantom polkovnikom Pogačnikom in dvorno damo go. Švrljigovo vrnila na Bled.

Položaj mariborskega štrajka

Izjava mariborskih tekstilnih industrijcev - Kako zna delavstvo spoštovati svojega delodajalca, če je socijalen

Maribor, 4. septembra.

Mariborski tekstilni industrijci nam sporočajo, da je bila izjava, ki so jo podali dne 2. sept. v navzočnosti policijskega oblastva v Mariboru zastopnikom delojemalskih organizacij ter jo je objavil tudi »Slovenec«, podana na podlagi in pod pogojem, da prične delavstvo dne 3. sept. v vseh mariborskih tekstilnih tovarnah zopet z rednim delom. To se žal ni zgodilo. Zato izjavljajo, da je uvodoma omenjena izjava brezpredmetna ter nam pošiljajo s prošnjo za objavo sledečo novo izjavo:

Iz sodne službe

Prestavljeni so: Emil Pureber za okrajnega sodnika v Tetovu, dosedaj okrajni sodnik v Ormožu; Aleksander Trampuž za namestnika državnega pravdnika v Skopju, dosedaj okrajni sodnik v Kozjem; Anton Kuntarič za starešino okrajnega sodišča v Tetovu, dosedaj okrajni sodnik v Arilju; Ljubomir Stefanovič za okrajnega sodnika v Stipu, dosedaj okrajni sodnik v Kumanovem; Franc Hafner za okrajnega sodnika v Stipu, dosedaj okrajni sodnik v Mladencu; Alojz Ferlan za okrajnega sodnika v Lebanju, dosedaj okrajni sodnik v Svilačju; Vladimir Kazmin za okrajnega sodnika v Stolcu, dosedaj sodni pripravnik v Ohridu; dr. Viktor Brežnik za okrajnega sodnika v Somboru, dosedaj okrajni sodnik v Veliki Kikindi; Stanko Svetek za starešino okrajnega sodišča v Korenici, dosedaj okrajni sodnik v Zagrebu; dr. Erik Konšek za starešino okrajnega sodišča v Udbini, dosedaj okrajni sodnik v Zagrebu; Ferdinand Kvas za starešino okrajnega sodišča v Gračacu, dosedaj okrajni sodnik v Zagrebu; Ivan Mihelič za okrajnega sodnika v Čazmi, dosedaj okrajni sodnik v Zagrebu; Ivan Pelikan za namestnika državnega pravdnika v Veliki Kikindi, dosedaj okrajni sodnik v Petrovemgradu; Anton Kranjec za okrajnega sodnika v Ljubuškem, dosedaj sodni pripravnik v Travniku; Zvonimir Sajko

za okrajnega sodnika v Srebrnici, dosedaj okrajni sodnik v B. Gradiški.

Tekmovanja naših vojnih letalcev za kraljev pokal

6. septembra vsakega leta prireja komanda našega vojnega letalstva veliko tekmovanje, ki se ga udeležijo najboljši od naših vojaških, tako aktivnih kot rezervnih letalcev, ki so že dosegli višje vojno zvanje. Kakor je namreč znano, se letalci dele po izvežbanosti v diplomirane in v vojne izvidnike oziroma pilote ter v pilote-lovce. Dočim vojni letalci tekmujejo v borbenih dvosedeh aeroplanih, merijo piloti-lovci svoje moči v lahkih enosedehih lovskih aeroplanih. V vojni je prvih naloga predvsem ogledovanje in fotografiranje terena, usmerjanje in popravljanje artiljerijskega streljanja (= artiljerijska reglaža). V ta namen služi sprejemna in oddajna radio postaja v aeroplanu, bombardiranje vojaško važnih objektov na sovražnem ozemlju, prenašanje važnih in nujnih pismenih povelj med posedinimi komandanti na fronti in v zaledju ter hitro in varno prevažanje municije, hrane in čet na velike razdalje. Zato tekmujejo posadke dvosedehnih aeroplanov zlasti v bombardiranju, fotografiranju določenih objektov, ogledovanju, letu z največjo brzino in končno v tem, kar je za letalca samega najbolj važno, v streljanju s strojnimi puškami, ki so vdelane za samoobrambo in napad v aeroplanu.

Slovenci kapitana Kropar in Vesel

Niso lahki ti viteški turnirji v zraku. Mnogo hrabrosti, smelega tveganja in vztrajnosti, pa tudi strokovne usposobljenosti zahtevajo. Tako na primer se za fotografijo zahteva, da predstavlja točno vnaprej določeno ozemlje, da vsak centimeter na fotografiji predstavlja določeno razdaljo v naravi, da je posnetek popolnoma vertikalni in ne poševen ali celo panoramski, da je ekspozicija z ozirom na jasnost slike pravilno odrejena in seveda, da so črte razločne in jasne. Tudi tekmovanje v brzini stavlja vedno večje zahteve na letalca in na material, kajti v končno oceno se

vštevajo ne le najmanjši porabljeni čas za prelet določene razdalje, ampak tudi dosedaj najboljši doseženi čas na istih aeroplanih. Ni treba omenjati, da so ocenjevalne komisije še posebno stroge pri precejevanju uspehov bombardiranja, mitraljiranja in opazovanja. Da bi se pri teh tekmah izkazali res naši najboljši vojaški letalci, se vrše v posameznih letalskih polkih odnosno eskadrilah predhodna tekmovanja v istih disciplinah. Tako

Poročnika Knezlac in Lazič.

sta letos v nam najbližjem letalskem polku, v Zagrebu, čigar edinica je tudi ljubljanska eskadrila, določena kot najboljša letalca, ki naj se borita za slavo polka in svojo pred očmi celokupne naše javnosti, ki s toliko ljubeznijo spremlja razvoj in stremeljenje naše aviacije, Slovenca, kapetana Kropar in Vesel.

Na lanskih tekmah sta med posadkami dvosedov zasedla prvo mesto poročnika Knezlac in Lazič. Onadva sta se najbolje izkazala v mitraljiranju. Mnogo občudovanja pa je vzbudila tudi deseto plasirana posadka, ki se sicer ni tako dobro izkazala kot prva v ostalih disciplinah, je pa z uprav peklensko brzino, pod polnim plinom, dosegla prvo mesto v brzini letenja. Zanimivo je pripomniti, da se je tekmovanje v brzini vršilo na koncu in je bilo za to posadko že izključeno, da bi dosegla katero izmed prvih mest, za katero so bile določene visoke denarne in častne nagrade. Ne da bi torej računala na kakršnokoli materialno priznanje, se je ta posadka borila za čast in pokazala pri tem neverjetno hrabrost in vztrajnost. Slučaj pa je nanesel, da je v tem, ko so se tekmovanja v brzini že vršila, prinesel lastnik tvornice motorjev Hispano za najboljšega v tej disciplini visoko denarno nagrado in je bila posadka tudi tako počaščena. Dobro je prišla nagrada tekmovalec. Za vse napore tekom večbanja in samih tekem so zaslužili nekaj brezskrbnih dni počitnic na letovišču ali ob morju.

Med piloti-lovci ima prvenstvo kapetan Tešič, ki se je lani najbolje izkazal v preganjanju »sovražnih« aeroplanov, za kar je treba silno večšine, smelosti in spretnosti v izvajanju najrazličnejših akrobacij v zraku, v hitrostnem letenju in mitraljiranju.

Končno pridejo na vrsto še tekmovanja šolskih aeroplanov, katerih se lahko udeležijo tudi diplomirani in rezervni vojaški letalci. Ne zahtevajo nič manj odlik od posadk kot borbeni dvosedci, le uspehi ne morejo dosegati uspehov prvih zaradi manjvrednosti materiala, t. j. aeroplanov, ki se v njih pravzaprav uče letati naši letalci.

Z zanimanjem pričakujemo rezultatov letošnjih tekmovanj, ki naj pokažejo, v koliki meri so naši najboljši vojaški letalci sposobni za izvrševanje tistih nalog, ki jih sodobna zračna bitka in vojskovanje stavi nanje. Smelo pričakujemo, da bo njihovo znanje in smelost tudi letos prišla do polnega izraza in da bodo junaki z nebesnih sinjlin tudi ob tej priliki pokazali svoje visoke odlike, ki naj v trenutku, ko jih bosta kralj in domovina poklicala pod orožje, dokažejo, da so bili vredni tistega zaupanja, ki ga stavimo mi vsi vanje.

»Baje ne bije svetlo orožje, ampak srce v junaku.«

Kakor je iz navedenega razvidno, mariborski tekstilni industrijci štrajka niso zakrivali in zato odklanjajo vsako odgovornost za posledice štrajka.

Položaj stavkovnega gibanja

se od včeraj na danes ni izpremenil. Stavki sta se pridružili tudi obe tovarni pletenin, ki sicer ne spadata strogo v tekstilno stroko. V Melju je stopilo v štrajk delavstvo Škofove tovarne »Jugoelekt«, na Ruški cesti pa delavstvo Bergerjeve tovarne »Zora«. V obeh podjetjih je zaposlenih okrog 120 delavcev in delavk, ki so ostali v tovarnah ter jih imajo zasedene. Baje pa se širi mezdno gibanje tudi na druge industrijske stroke ter je zlasti v tovarni čokolade »Mirim« položaj zelo napet. V tej tovarni dobivajo delavke zelo nizke mezde.

Zanimivo je, da so bili delavci v Hutterjevi tovarni, ki po zatrjevanju strokovnjakov plačuje najboljše mezde v tekstilni stroki v Evropi, nekako prisiljeni, da se pridružijo gibanju. Delavci so pripovedovali, da so jim nekateri naravnost grozili z nasiljem, če bodo delali. Spriču takega razpoloženja je dal lastnik tovarne g. Hutter svojemu delavstvu tridenen plačan dopust. Delavci so svojega šefa pri objavi te vesele novice dvignili na ramena ter ga nosili po tovarni. Tak dopust pomeni za Hutterjevo tovarno četrto milijona Din izdatkov, ki niso kriti z delom.

Kraljico Marijo ob njenem prihodu iz paviljona pozdravlja množica ljudi, ki se je medtem zbrala.

Gospodarstvo

Hmelj prodajamo

Obrali smo. Vreme je bilo letos izredno ugodno ter nam ni prav nič nagajalo deževje. Zato pa smo tudi pridelali prvovrstno in v barvi lepo blago kakor že dolgo ne. Le nekateri nerodnejši, ki niso pravočasno pregnali peronospore z lepe savinjske rože, imajo tudi v barvi slabši pridelek.

Obralke se vračajo s svojim zaslužkom domov. Ni bilo dosti, toda za prvo silo bo že, saj so obralke prišle večinoma iz najbolj siromašnih krajev in kdor je navajen toliči bodo, že zna vsak vinar prav obrniti, da mu tudi mala vsota dosti zaleže. Na tisoče in tisoče obralk je prišlo obrat hmelj iz vseh krajev Slovenije in četudi zaslužek posamezne ni Bog ve kako izdaten, so vse skupaj le odnesle nekaj milijonov iz Savinjske doline.

Da, opravile so obralke, toda hmeljar mora sedaj prodati svoj pridelek, da dobi nazaj, kar je plačal za obiranje, da dobi povrnjene stroške sušenja, pa obdelovanja, škropljenja itd. in da končno tudi njemu še ostane nekaj za njegov trud. Prodati, da, pa to ni tako lahko. Včasih daš preprosti, če daš prezgodaj, drugi pa zopet dobiš malo, če si predolgo odlašal. Kako se bo letos glasila cena, to je danes najbolj važno vprašanje Savinjske doline, pred katerim vsa ostala stopijo daleč v ozadje.

S prodajo smo že pričeli. Prenizko, seveda. Po 20 do 25 Din za kg se nam plačuje za najbolje blago, le izjemoma še nekaj navrh, vendar za to ceno nismo nič kaj navdušeni. Saj ni nikjer drugod sorazmerno toliko gladko zelenega blaga, da

celo močno primanjkuje ga, in zato bi že morali zahtevati boljše ceno. Vsaj tri kovače je naše najbolje blago letos med brati vredno in bi to ceno tudi doseglo — če ne bi nihče dal ceneje. Toda kaj pomaga, če se jih nekaj dobro drži, ko ostali, ki so še manj potrebni denarja, dajejo izpod cene! Na Češkoslovaškem so tudi začeli prodajati po 28 do 36 Din, toda še najboljši in najdražji hmelj tam se v barvi ne more meriti z našim. In vendar se tam za najboljši blago cene dvigajo, pri nas pa se bomo menda motili okoli teh 20—25 Din, dokler ne bomo ob vse najboljše blago. Res so tu krivi tudi tekači, ki begajo hmeljarje, toda tem obetajo sedaj prekliceno stopiti na prste. Pač pa smo sami menda leto za letom bolj števasti ter vedno lažje nasledimo. Če primerjamo naše cene s češkimi, sicer nismo tako daleč zadaj, kakor zadnjih par let, toda letos, ko imamo najlepši hmelj, bi bili že lahko tudi višje. Naš najmočnejši adut je letos gladko zeleno blago, ki ga zato ne bi smeli najprej izigrati. Privežimo, hmeljarji, ponujavce doma, nepošteno tekače prijavimo in zahtevamo za najboljši blago odlično višje cene — pa bomo bolje prodajali! Še je čas, četudi nas je prekomerna popustljivost že pripravila ob lepe vsote. Ne vprašujmo samo, po čem bo, temveč zahtevajmo složno za dobro blago tudi dobro ceno! Nikar si s prekomerno popustljivostjo sami ne kvarimo cene, temveč si raje z možnim držanjem napravimo boljše!

izvrstne vrste sadja. Letos je tako najlepša prilika, da zainteresiramo za naše sadje čim več tujih veletrgovcev in da najdemo v njih stalne odjemalce ter dobre plačnike.

Dasi se mariborska sadna razstava omejuje samo na ozemlje bivše mariborske oblasti, vendar ni nikakor v škodo ostalim slovenskim sadjarjem. Izvažati in svetlo pokazati smemo pač samo najboljše blago, torej štajerska jabolka. Če pa ta izvozimo, bodo imela tudi jabolka ostalih krajev več odjemalcev in boljše cene. Razen tega pa bo ta razstava zainteresirala kupce tudi ne samo za naša vina, ampak tudi za naše kokeši, ki slove po tem, da imajo najboljše blago in so dobile na letošnji razstavi v Berlinu eno izmed prvih odlikovanj, dasi ni bilo nobenega Jugoslavana v ocenjevalnem odboru in je bila konkurenca številnih držav zelo huda. Tako je mariborska sadna razstava v interesu vse Slovenije in cele države.

Uvoz zlata

Po uradni publikaciji o naši zunanji trgovini je znašal v prvi polovici letos uvoz zlata, srebra in platine ter zlatega in srebrnega denarja za 45.3 milij. (1935 65.6 milij.) od tega je znašal uvoz samega zlata 44.7 milij. din. (Belgija, Nemčija, Anglija in Francija). Če upoštevamo, da zlato prav za prav ne spada v trgovinsko bilanco, ker je to repatriirano zlato deloma naše produkcije, deloma pa ga kupuje Narodna banka v inozemstvu, potem moramo v tem smislu popraviti številke naše zunanje trgovine.

V čistem blagovnem prometu je znašal uvoz 1.955.4 milij. (lani 1.680.7), izvoz pa 1.631.3 (1.774.1) milij. in je tako znašala letos pasivnost naše trgovinske bilance samo 324.1 milij. (lani aktivnost 93.4 milij.), dočim so prvoletne številke pokazale pasivnost za 369.2 milij. (lani aktivnost samo za 28.7 milij.).

★

Obisk iz Bruxellesa. V petek popoldne je prispel iz Bruxellesa v Ljubljano tamošnji jugoslovanski konzul g. Fernand Lazard in si takoj ogledal vselejsem ter upravi čestitk in prireditvam čes, da so v vsakem pogledu odlične in daleč prekašajo njegovo pričakovanje, da bo v mali Ljubljani videl tako na veliko prirejene razstave.

Trboveljska bo proizvajala brikete. Kakor poročajo iz Belgrada, bo Trboveljska zgradila veliko briketarnico za izdelovanje briketov iz svojega premoga ter se v ta namen vrše že obsežna znanstvena raziskovanja.

Mestna hranilnica v Virovitici. Ministrstvo trgovine in industrije je odobrilo ustanovitev mestne hranilnice v Virovitici ter je potrdilo tudi že pravila te hranilnice. Kot pravila bjelovarske hranilnice, tako so tudi pravila te novo ustanovljene hranilnice prilagojena osnutku zakona o samoupravnih hranilnicah.

Uvozna carina na motorna vozila. Na mero-dajnih mestih proučujejo v Belgradu vprašanje ukinitve uvozne carine na motorna vozila, ker se nahajajo naše država glede motorizacije na enem zadnjih mest v Evropi. Če se uvozne carine na motorna vozila ne bi ukinitile, potem bi se pa vsaj znatno znižale, za približno 50—70%.

Uspeh italijanskega posojila

Kot znano, je lani Italija razpisala konverzijo svojega 3½% posojila v novo 5% posojilo na ta način, da morajo vpisniki plačati za vsakih 100 lir še 15 lir v gotovini. Sicer je rok za vpisovanje tega posojila še podaljšan, vendar tudi po podaljšanem roku ne bo mogoče podati bistveno drugačne slike kot je sedaj. Po poročilih francoskih virov so znašali vpisi skupno 45 milijard lir, torej tri četrtine obkopa prejšnjega posojila, katerega je bilo 61 milijard lir. Poleg tega je pa vpis prinesel italijanski državi še v gotovini 6.75 milijarde lir, ki so v glavnem služile za financiranje italijanskega oboroževanja in vojne v vzhodni Afriki. Upoštevati pa moramo tudi še, da je bilo novo 5% posojilo čisto na novo vpisano v znesku 1 milijarde lir in je tudi s tem državna blagajna dobila 1 milijard lir gotovine, skupno torej skoraj 8 milijard lir, kar je vsekar velika vsota.

★

Napredek srbskega združništva. Te dni je bila v Belgradu seja širšega odbora Glavne zveze srbskih kmetijskih združenj, obenem pa tudi seja nadzorstva Zveze. Na tej seji so prebrali bilanco za 1935 ter je bilo sklenjeno sklicati glavno skupščino Zveze za 30. september v Belgradu. Zastopniki združništva so ugotovili da se združništvo številčno tudi letos stalno povečuje, kar je najboljši dokaz njegove koristi in potrebnosti za naše ljudstvo. V teku prvih 6 mesecev se je Zvezi skupno prijavilo za članstvo 185 za-dru-g, kar pomeni, da se vsak dan ustanovi po 1 nova zadruga. Nadalje ugotavljajo, da kredit, ki ga uživata združništvo in kmetijstvo ni v pravi razmerju s krediti, katere uživajo ostale gospodarske panoge in da je zaradi tega treba delati na tem, da se kredit po čimbolj ugodnih pogojih poveča. Končno ugotavljajo, da so izdatki združništva za revizijo nesorazmerno večji kot podpora, ki jo daje v ta namen država in da je zaradi tega treba delati na to, da se državna podpora za revizijo združenj poveča.

Uvoz kolonije iz Grčije. Narodna banka sporoča, da ne bo dajala dovoljenj za uvoz kolonije iz neklirinskih držav, ker morajo prosilci nabaviti kolonijo iz Grčije.

Odlog plačil je odobren Mestni hranilnici d. d. v Koprivnici za 6 let, obrestna mera znaša 2%, nadalje pa je odobrena tudi valorizacija hiš za 333 tisoč Din, kar se porabi za odpise. Končno bo zavod izdal 400.000 Din prvenstvene glavnice po 4%.

Bibliografija jugoslovanske gospodarske literature v l. 1935. Knjižnica Trgovinskoindustrijske zbornice v Zagrebu je izdelala bibliografijo jugoslovanske gospodarske književnosti, ki je najprej izhajala delno v glasilu zagrebške zbornice »Privreda«. Sedaj je ta bibliografija v celoti izšla v posebni brošuri s tem naslovom (v 4°, VIII in 40 strani, cena 10 Din). To je hvalvredno delo zagrebške zbornice in bo podlaga za nadaljnje delo na tem polju. V knjižnici je zastopana vsa naša lanska gospodarska literatura: knjige, druge publikacije in glavni članki naših gospodarskih revij in časopisov. V začetku navedeni seznam naših revij, ki obsega tudi vsa službena glasila raznih zbornic, korporacij itd., obsega nad 120 revij, kar dokazuje veliko delavnost na tem polju. Tudi slovenske revije ne manjkajo. Knjigi je pridejano tudi kazalo imena avtorjev posameznih knjig in člankov. Iz tega pregleda bo kmel veliko korist vsak, ki zasleduje najrazličnejše pojave našega gospodarskega in javnega življenja, kar bo prišlo prav tudi našim gospodarskim zgodovinarjem.

Statistika zunanje trgovine. Od carinskega oddelka finančnega ministrstva smo prejeli statistiko zunanje trgovine za prvo polovico 1936. Statistika prinaša gibanje naše zunanje trgovine v prvi polovici 1935 v ustreznimi podatki za 1935, nato pa podrobno vse predmete uvoza in izvoza do vrednosti do 25.000 din. Priključen je tudi pregled izvoza in uvoza po posameznih državah in predmetih.

Dobave. Ravn. drž. železnice v Ljubljani sprejema do 9. septembra ponudbe za dobavo 200 lopat za premož; gradbeni oddelke istega ravnateljstva pa do 11. septembra za dobavo raznega železa, železne pločevine, vijakov in matic.

Licitacije. Dne 7. septembra bo v štabu dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija za dobavo mesa za čete, ki se nahajajo na manevru v Ribnici od 20. do 30. septembra t. l.

Dne 7. septembra bo v pisarni inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija za razna popravila v oficirskem domu v Ljubljani in dne 9. septembra za popravilo stranišča v oficirskem domu v Ljubljani.

Vršile se bodo ofertalne licitacije za nabavo mesa za vojaške potrebe od 1. oktobra 1936 do 31. marca 1937 in sicer: dne 12. septembra v Celju in Skofji Loki; dne 14. septembra v Ljubljani in Murski Soboti; dne 16. septembra v Dolnji Lendavi, Mariboru, Bohinjski Beli, ter dne 18. sept. v Ptuj, Novem mestu in Mojstrani.

Tovorne automobile in autobuse

izkoristite šele tedaj popolnoma, ako rabite žilavo, močno in trajno gumo

Continental

A. GOREC d. z. o. z.

Palaca Ljubljanske kreditne banke.
CELJE - Garaža HASELBACH.

Ravnateljstvo državnega rudnika v Velenju sprejema do dne 9. septembra t. l. ponudbe za dobavo 1 hygrometra, gonilnih jermen, medenih ventilov za paro, ter 100 m gumijastih cevi.

Anketa o razširjenju pokojninskega zavarovanja. Zagrebška delavska zbornica je pripravila vse potrebno, da bo lahko v nedeljo 13. sept. v Zagrebu anketa o razširjenju pokojninskega zavarovanja za vso državo.

Borza

Dne 4. septembra

Denar

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na ljubljanski borzi popustil na 8.58—8.68, na zagrebški na 8.5150—8.6150, na belgrajski pa na 8.5170—8.6170. — Orški boni so beležili v Belgradu 50.15—30.85. — Angleška funt je na ljubljanski borzi popustila na 236.95—238.55, na zagrebški borzi na 236.78—238.58, dočim je v Belgradu ostal neizpremenjen na 237.20—238.80. — Nemški čeki so v Ljubljani popustili na 13.33—13.53, v Zagrebu na 13.25—13.43, za konec septembra na 13.15—13.35, za sredo oktobra pa na 13.1150—13.3150. — V Belgradu so beležili pa 13.2270—13.4270.

Ljubljana. — Tečaji s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2966.73—2981.32
Berlin 100 mark	1754.55—1768.42
Bruselj 100 belg.	737.03—742.10
Curih 100 frankov	1424.22—1431.29
London 1 funt	219.63—221.68
Newyork 100 dolarjev	4333.22—4369.53
Pariz 100 frankov	287.64—289.08
Praga 100 kron	180.35—181.44

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 1.768.697 din.

Curih. Belgrad 7.00, Pariz 20.195, London 15.4525, Newyork 306.75, Bruselj 51.81, Milan 24.13, Amsterdam 208.275, Berlin 123.375, Dunaj 56.85, Stockholm 79.70, Oslo 77.65, Kopenhagen 69.00, Praga 12.67, Varšava 57.70, Budimpešta 61, Atene 2.90, Carigrad 2.45, Bukarešta 2.50, Helsingfors 6.81, Buenos-Aires 0.8675.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% investicijsko posojilo 82.50—83, agrarni 47.50—48.50, vojna škoda promptna 363—365, begluške obveznice 68.75—69.75, 8% Blerovo posojilo 83.50—84, 7% Blerovo posojilo 73.50—74.50, 7% posojilo Drž. hip. banke 86.50 do 87. —

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 82.50 denar, agrarni 47.50 denar, vojna škoda promptna 365—366 (366), begluške obveznice 68.50 denar, 8% Blerovo posojilo 82.50—83.50 (83) 7% Blerovo posojilo 73.75—74.25, 7% posojilo Drž. hip. banke 86 denar, 7% stab. posojilo 82.50—83.25. — Delnice: Priv. agrarna banka 233—236, Trboveljska 135.50—140 (135), Osj. sladk. tov. 120—130.

Belgrad. Državni papirji: 7% invest. posojilo (84.25), voj. škoda promptna 366—367.50 (367, 366), 9. in 10. 366 denar, begluške obveznice 69—69.25, (69—69.25), (68.25), 8% Blerovo posojilo 84—85, 7% Blerovo posojilo 74.50 blago (74.50). — Delnice: Priv. agrarna banka 233.50 denar.

Zitni trg

Novi Sad. Rž: bč. 104—106. Vse ostalo neizpremenjeno. — Tendence neizprem. — Promet srednji.

Sombor. Vse neizprem. Tendence mirna. — Promet slab.

Kulturni obzornik

Dom in svet št. 5-6

Izšla je nova številka revije Dom in svet z bogato vsebino. Uvodni članek dr. Stanka Gogala »Umetnostno doživljanje in vzgajanje« hoče pokazati, da je doživljanje najvažnejši organ umetnostnega ustvarjanja na eni strani in doimenjanje lepote na drugi, ter da je vzgajanje že immanentna funkcija umetnosti. Vsaka umetnina oblikuje človekove sposobnosti za neposredno doživljanje kulturnih vrednot, kultivira torej srce. Vsak pedagog pride do zaključka, da je umetnina tembolj vzgojna, čim manj je vzgojno tehnična, kajti vsako umetnostno uživanje je že samo po sebi vzgojno. Nadalje se razbira vpliv raznih vrst vrednot v umetnini, tako socialnih, moralnih in religioznih. Edvard Kocbek nadaljuje svoj esej s Pegue-vo, ki analizira njegovo duševnost, ki je iz socializma prišla po mnogih borbah čisto blizu katolištva, ki jo je sprejel za svojo veroizpoved, dasi nikdar ni mogel postati zakramentalen katoličan, kar je sicer v svojem vinku želel, pa mu je bilo preštevna skrivnost. Vinko Beličič je priobčil njegovo ljubavno pesem »Iz pisma«. France Kunstelj, ki prihaja iz »Mladike«, je napisal kratko lirčno kmečko balado s prozo, »Ko so maline zrele«. Prav tako je iz »Mladike« prišel prvič v Dom in svet pesnik Vinko Žitnik in to z lepo ljubavno pesmijo »Srečanje«, in še z dvema drugima pesmima »Hrepenenje« in »Večerni privid«. Kolikor moremo soditi iz »Mladike« in zdaj iz »Doma in sveta«, ima Žitnik močan pesniški izraz, a mora se še osvoboditi vsakih vliptov, tako zlogovnih kot vsebinskih. — France Bevk končuje svojo novelo o »Menčetu«, o njeni tragični smrti in Drečevih žalosti. France

Koblar priobčuje nekaj pism Josipa Stritarja bratu župniku Andreju in to iz časa, ko je še študiral v Alojzijošči v pisal »Danico«, ki je še zdaj shranjena v zavodu sv. Stanislava, ter iz časa, ko se je odločil, da uredi z Jurčičem »Klasje« in napiše prvi slovenski literarni esej. Posebno zadnji dve pismi sta važni za našo slovstveno zgodovino, posebno zanimivo še zato, ker v 6. pismu potrjuje tudi iste misli, kot dr. Gogala v svojem prvem članku. — France Stele piše o modernem francoskem slikarstvu, kakor se je pokazalo na razstavi v Belgradu, kjer podčrtuje tudi važno razvojno vlogo kubizma in modernizma, ki je bistveno pripomogel k današnji novi stvarnosti. Šele ekspresionizem je razbil staro visoko shematično umetnost ter odkril ljudski umetnosti, neposrednemu izrazu pot v novo umetnost. K temu priznanju je napisan članek, ki ga ilustrirajo tudi slikarske priloge z belgrajske razstave in kar je bilo potrebno naglasiti danes, ko se ekspresionizmu odzema vsaka vrednost, ne samo relativna, ampak tudi absolutna. — Prof. dr. Breznik nadaljuje svojo epohalno razpravo o »jeziku naših prirovnosti«, ta čas o Govekarju mimogrede, več pa o Mešku ter pokaže, kako je iz neizrazitega jezika prve izdaje »Kam plovemo«, prešel pod Cankarjevim vplivom v realni jezik druge izdaje iz l. 1927. — Aktualni poudarek dnjeta tem zvezku tudi oba članka Franca Teršegajca, izmed katerih je eden posvečen spominu nedavno umrlega pisatelja Maksima Gorkoga, drugi pa Janezu Ev. Kreku, za kar mu je dala priliko monografija R. Jurčeca. Pomemben je zlasti ta drugi članek, ki prehaja iz okvira oceane v pravo razpravo o načelnih vprašanjih, tičočih se našega katoliškega gibanja pred vojno in po vojni.

V »Razgledniku« ocenjuje dobrohotno Iv. Pregelj Ingolčev roman »Lukarij«. Stane Mikuš Stelctova »Monumenta artis Slovenice«, Fr. Kralj

Steleto: Cerkevno slikarstvo, Fr. Stele »Slovensko fotografijo«, dr. šile Kukučinovo »Hišo ob bregu«, France Vodnik pa podaja pregled »Drame v sezoni 1935-1936«. — S tem je bogata vsebina te številke zaključena.

★

Slovenski pravnik. Izšla je 7.—8. šte. te naše ugledne revije z naslednjim vsebino: Dr. M. Dolenc. O pravnem položaju neporočenih življenjskih drugov; dr. A. Munda, Preklit predloga (85 kz.) in umik zasebne tožbe; dr. V. Grossmann, Kreditne in kavcijske hipoteke. Poleg tega še bogata »Književne poročila« in »Razne vesti«. V prilogi pa priobčuje »Odločbe kasacijskega sodišča v civilnih stvareh« in »Mnenja k predhodnemu načrtu državlanskega zakonika za kraljevino Jugoslavijo«, ki so odziv na tozadevni razpis pravosodnega ministrstva z dne 27. maja 1935. V sinoptičnem redu so razvrščena mnenja univ. prof. dr. Lapajeta, Advokatske zbornice, apelacijskega sodišča v Ljubljani in okrožnih sodišč v Celju, Ljubljani in Mariboru.

Prirodoslovne razprave 3 snop. (I), strani 1 do 29. — Prirodoslovne razprave, edina slovenska strogo znanstvena prirodoslovna revija, na evropski višini, ki predstavlja pred vsem svetom slovensko prirodoslovno znanost, je zdaj začela izhajati v novi obliki po vzorcu inostranskih znanstvenih revij, namreč: vsaka razprava bo izšla posebej (sicer ne broširano in brez ovitka) in šele v skupni knjigi vse šestlet. Tedaj bo priložen tudi ovitek, da se lahko dajo broširati, oziroma vezati. Tako se izdajatelj ognejo predolgim odmorom ter morejo tako od časa do časa postreči z novimi izsledki naših prirodoslovnih znanstvenikov. Zdj je izšlo prvih 29 strani, ki obsegajo razpravo enega največjih sedanjih jamskih specialistov doc. dr. Kenka o »Sladkovodnih trikladih iz jam seve-

rozahodnega dela Dinarskega kraka«, ki jo je postal kot 18. poročilo Društva za raziskavanje jam v Ljubljani. Razpravi, ki obsega vso dosedanje literaturo o jamskih trikladih ter vse najdene primere natanko opiše in razloži, je pridejanih 7 slik. In razpravo opozarjamo vse naše pridolovce. Obenem poučarjamo potrebo, da se naše občinstvo bolj zanima za pomen teh razprav, kajti ni najmanjša njihova zasluga, da v zameno za ta list dobivajo naše centralne znanstvene knjižnice inozemske prirodoslovne revije v vrednosti ca. 120.000 dinarjev.

Srbskohrvatska kronika. Letos eta v Zagrebu izšli dve knjigi o časnikarstvu, kar nazadnje, če upoštevamo pomen časopisa na današnjega človeka, ni prav nič čudnega. Prvo je napisal Dževad Sulejmanpašić (»Žurnalizam razara čovečanstva i novinstvo sa najmanjom merom žurnalizma«), drugo pa Franjo Pavešić (»Savremeni žurnalizam i javno mišljenje«) in jo je izdala Matica Hrvatska. Posebnost je, a katerega zornega kota eta se oba pisatelja približala istemu problemu. Sulejmanpašić gleda časnikarstvo z nekega idealistično-fašističnega vidika in ga v današnji obliki oboja, oboja tako pretirano, kakor je v posameznih konkretnih slučajih res obsojbe vredno. Zato pa njegova apolna teza še ne more držati. Po njegovi zamisli naj bi časopise bilo pod najstrožjo državno kontrolo, v kolikor bi sploh obstajalo, ker bi bila poročevalna služba strogo v državnih rokah. To se ne pravi nič drugega, ko časopisje, ki je danes ena od prvih veselil sveta, eramotno ukiniti, ker pod pogoj, ki jih naštevata, pa-se, sploh obstojati ne more. Drugi, Franjo Pavešić je mirnejši in dostojnejši in če hočete tudi stvarnejši. On ne gradi na fantasmagorijah, ampak v svoji sicer neobsežni knjižici poda vse momente, ki jih zajema v naslovu. Časnikarstvo je realen posel, pa je, posebej v današnjih časih, treba tudi realno pisati o njem!

S pipo v ustih

Kako je bilo na meji irunske fronte

Človek si ne more niti misliti, kako zmešana, razburljena in zaeno strašna je podoba, ki jo vsak dan vidijo prebivalci na francosko-španski meji pri Irunu. Prav pred nosom, skoraj otipljivo blizu je prava pravcata bitka. Moreš jo opazovati ko kakšne vojaške manevre. In vendar niso to nikakršni strelji topov vojaških vaj, ki s svojim tuljenjem parajo na dvoje tihe trenutke sončnega vzhoda, marveč so pravi, rezki strelji, ki so namenjeni ljudem. In regljanje mrtvaških ragelj in bičanje puškinih streljav prav tako niso iz papirnatih nabojev, ampak so prav tako resničnostni, rezki strelji. Kar s prostim očesom moreš videti, kako so ljudje zadeti, kako se ranjeni plazijo po tleh ali kako se mrtvi zgrudijo. Tu je zastavonoša belih... Drevo po vaški cesti nizdol... Izenada pade na tla... Se zgrabi za trebuh... Se enkrat se požene kvišku... In še

da si zapišejo vsakršno podrobnost teh divjih bojev.

Na terasi neke krčme sedi Anglež, držeč v roki uro in beležnico. Zapisuje si urnik bitke. Tudi ko se je neka letalska bomba 100 m pred njim razpočila, se ne zgane z mesta, marveč piše: Ob 6: strojne puške začno regljati; ob 6:10: strojna puška rdečega oklopnega vlaka odgovarja; 6:30: majhen tank belih se pojavi na ovinku in sledijo mu štirje oklopni avtomobili in avto moštva. Tako morejo čitatelji sodoživljati, ko da so vse le vojaške vaje in si to zapisuje poročevalec vojaških vaj.

S kredo je z velikimi črkami napisano na oklopnem avtu: Viva España. Tank se ustavi: zapreka. Velika jama dinamitnih min. Nato porivajo tank, da more dalje. Toda oklopni vozovi ne morejo slediti. Tedaj se razpoči mina in ga

Vojna proti vstopnici. »Saj se vse dobro vidi, le mrličev ne morem spoznati!« — S to karikaturu biča pariški list »La République« propale duše, ki se na francoski meji razgledujejo po irunski fronti. Tu je nastala kar kupčija s sedeži in razglednimi okni. To nečloveško barantanje je zdaj država prepovedala.

se zgrudi, oklepajoč z umirajočimi rokami svojo zastavo. Res je, da so vojaki s svetovne vojne vsak dan doživljali takšne prizore. A ti so bili sredi v boju, isti hip jih je mogla doleteti ista usoda. Tu je drugače. Tu imaš mejo in čez to mejo ne sme nihče streljati. Sediš kot opazovalec, ali celo kakor gledaš nogometno igro, le da tu ni sodnika s piščalko, ampak je smrt sama kot neviden sodnik, ki jezdi preko dolin in višin, koruznih njiv in sadovnjakov, skozi vasi in pinjavih gozdičev.

Ali je še kje kaka podoba, ki bi se mogla kosati z njo? Predstavljajmo si pozorišče: Tu je baška dolina, ki teče po njej Bidasoa, ki se za 8 kilometrov niže izliva v Biskajski zaliv. Na francoski strani je obala strma. Ondi je vas Biarritz. Na španski strani je obala bolj nizka. Železniška proga Irun—Pamplona se vije kraj reke, zraven je cesta. Prav na nasprotni strani je postajica Gastinardia. Zadaš go gore in višine, ki so precej višje kot na francoski strani. Na tem višavju, kjer raste koruza in kjer so pinjavi gozdiči in kjer se polno dolin zajeda med višine, besni že nekaj dni bitka za Irun. Medtem ko se čete belih borijo za vsako ped zemlje in jo trga iz rok boljševikov, ki so jih inozemski komunisti pripeljali v Španijo in so zdaj zabarikadirani v Irunu, pa sedijo lepo lagodno, v zavetju francoske meje poročevalci angleških in francoskih listov,

zažene v cestni jarek. Poročevalec si zapiše: Ob 7, mali tank je premagal oviro, bruhla ogenj in se bliža postaji. Sredi koruznih njiv se pojavi pehota, priključi se tanku in strelja. Ob 7:30: vlakovodja rdečega oklopnega vlaka na kolodvoru, ki je doslej sam sedel s strojno puško na pločniku, skoči v vlak, lokomotiva se zakadi in se odpelje proti Irunu. Tank odhruči v vas in strelja na vse kraje, se obrne in sporoča pehoti, da je vas očiščena. Ob 8 vdere pehota v vas. Zastavonoša in še nekaj mož postanejo žrtev mrtvaške raglje rdečih, ki strelja iz gozdiča nad vasjo. Zaeno začne rdeči besno streljati. Topništvo belih naperi svoj ogenj na gozdič, a pehota postavlja strojno puško na streho neke hiše. — Tako blizu je bilo vse to, da je poročevalec slšal, kako je neki častnik belih, neki mlad, stasit, razoglavljen mož klical povelja svojim ljudem in kako so čete vzklikale: Viva España in Manana a San Sebastian.

Ali ni ta poročevalec s pipo v ustih, ki si skoraj brezbrizno zapisuje potek bojev,

prava podoba vse Evrope,

ki s pirenejske fronte opazuje strašno in po svoji groznotosti skoraj nepopisno klanje v Španiji, pa ne poseže vmes in ne spodi s svojimi pripomočki ondotnega boljševizma in ne napravi konca pekluru rdečega terorja?

Koliko stane lev?

Navadno si človek niti malo ne misli, koliko stanejo razne živali. Kake stalne cene tu ne moremo določiti, ker se cene ravna po tem, koliko je povpraševanja po teh in teh živalih. Tudi dandanašnji je še zmeraj težko dobiti in dovažati inozemske živali v Evropo. Oprema takih ekspedicij stane veliko. Mnogo težko je treba prestati, preden dobiš dovoljenje uloviti žival v dotičnih krajih in navzlic največji nevarnosti, večkrat poginejo živali pri prevozu. Občutljive živali je treba večkrat delj časa imeti v kletkah v njih domovini, preden se privadijo ujetništvu.

Imamo posebne živalske veletrgovine ko v Nemčiji v Alfeldu in pri Hagenbecku v Stellingenu, odkoder prihajajo živali v poedine živalske vrtove. Tu so določene cene za tuje živali, ki jih pa določajo po starosti in lepoti živali. Lep samec, lev,

ki ima košato grivo, stane krog 52.000 din, levinja 26.000 din. Berlin ponuja za lepega tigra 78.000 din, povodnji konj pa stane 130.000 din, ali pa kupi Pariz kako žiralo za 195.000 din. Afriški sloni, velikih uhljev, so vredni 130.000 din, veliki indijski sloni 150.000 din. A večkrat kupi kak ravnatelj živalskega vrta rajši slonovo samico za 78.000 din, ker so samice miroljubnejše.

Najbolj draga sta gorila in orang-utan. Mlada gorila stane 260—300 tisoč din, šimpanzi so po 52.000 din, orang-utan pa stane več. Kar poceni pa je lama — 14.000 din in pavijan 3900 din. Majhne opice dobiš že za 650 din. Labodi stanejo po 1040, a noj 26.000 din.

Vendar te cene niso stalne, ker se vedno ravna po zmanjšanosti poedinih živali. Seveda je tudi važno, ali je kaka žival jako izredna in če jo je težko še najti. Tako stane po več tisočakov okapi, ki je iz Liberije in živita samo dva v Evropi. Tudi pomorski sloni, povodnji konji in indijski nosorogi so dragocenosti, ki je nanje kak živalski vrt jako ponosen.

Tako moremo tudi razumeti, da kak ravnatelj živalskega vrta s posebno skrbnostjo pazi na svoje živali. Tropske živali morajo imeti pozimi zakurjene prostore in posebno svetlobo in živino-zdravniki pazijo na njih zdravje. Zato je tudi prepovedano, da bi občinstvo krmilo živali, saj je že marsikatera žival zato poginila. Prava nesreča je za živalski vrt, če kaka izredna žival pogine. Tem večje veselje pa je, če pride kak mladič v samem vrtu na svet. Nekateri živali, ko n. pr. levi, imajo zdaj že tudi v ujetništvu mlade in tudi sloni prihajajo v ujetništvu na svet. Živalski vrtovi morajo dobro in z ljubeznijo oskrbovati, da je ondi živalim tako kot v njih domovinah.

Ko je nekoč maršal Hindenburg pregledoval vojašnice, je ob neki priliki med drugimi vprašani, zastavil nekemu novincu vprašanje, ako mu lahko določi čas, kako dolgo traja 10 minut. Pravi: »Jaz bom vzel uro in ko se ti bo zdelo, da je preteklo deset minut, reci: zdaj!«

Točno po preteku 10 minut zakliče vojak: »Zdaj, gospod maršal!«

»Kako si pa tako točno zadel?«, ga vpraša maršal.

»Ja, na stolpno uro sem gledal...«

S španskega bojišča v Somosierru, kjer besnijo bitke med rdečimi in belimi

Iznajdbe, ki so nastale slučajno

Pravijo, da je potreba mati iznajdb, slučaj pa je njih oče. Dolga vrsta važnih, pomembnih, za ves svet odrešilnih iznajdb je nastala zgolj slučajno. Pomislimo samo, da je Jacquard tedaj odkril vodilo (princip) svojega tkalnega stroja (stave), ko je gledal svojo ženo, kako je svojim hčeram s prsti mrsila lase. Galilei se je pa zagledal v nihanje večne luči v cerkvi in je iznenada odkril vodilo svojih zakonov o gibanju. Jamesa Watta je prepričal pogled na pokrov lonca, ki ga je sopara bušnila navzgor, o sili vodne pare. Neuton je spoznal zakon o padanju vseh teles ob pogledu na jabolko, ki je padlo z jablane.

Tudi v novejši dobi je nekaj najvažnejših iznajdb nastalo prav tako slučajno. — Aremičanu Eliji Howerju se je nekoč sanjalo, da ga preganjajo divjaki s sulicami, ki so imele ob konci luknjice. Zbudil se je in je iznašel iglo z ušesom pri konici, iglo za šivalni stroj, kakršne uporabljamo še zdaj. Ta iznajdba je bila že pripravljena za iznajdbo šivalnega stroja. — Ameriški »čarovnik elektrike« Charles Steinmetz, umrl je pred nekaj leti, je več let proučeval pojav električnih zračnih užigov. V svoji delavnici je že proizvajal mogočne bliske. Nekega dne je treščilo v neko zapuščenno taborišče ob reki Mohawk. Steinmetz, ki je bil pohabljenega telesa in velikanske oblike glave, je ves vesel teklenjak in je natančno preiskal vsako ped zemlje, do kamor je segala moč strele. Neko ogledalo se je bilo razbilo na tisoč delov. Steinmetz je vse črepinje pobral in pravilno sestavil ogledalo. Pri tem sestavljanju je dosegel neprecenljive podatke o poti in učinku strele. — Alfred Nobel, slavni švedski kemik in ustanovitelj nagrade za najboljša dela sveta, se je nekoč urezal v prst. Vzel je nekaj bombaža, ga pomolil v alkoholni eter in je s tem namazal rano. Prav tedaj je iskal snov, ki bi vsrkavala nitroglicerina in ga zgostila. Ko je opazoval, kako se je lepljiva snov na njegovem prstu počasi strdila v prožno plast, mu je šinila v glavo misel, da je nemara ta snov tista, ki jo išče. Preiskusil je misel, pomešal kolodij z nitroglicerinom in nastala je trda zmes: iznašel je razstrelilno snov. Majhna ranica na prstu je Nobla privedla do tega, da je iznašel razstrelilno snov, ki je tako važnega in usodnega pomena za moderne vojske: dinamit. — Neki ameriški posestnik, W. H. Painter, se je bavil s proučevanjem zamaškov. Slednjič se je domislil pločevinaste kapice, ki jo imajo zdaj vse steklenice, kjer je kaka kipeča pižica. Ena sama ameriška družba izdela zdaj na tlo 80 milijonov takih zamaškov. American Humphrey O'Sullivan je slšal nekoč besede o nekem človeku, ki je prodajal gumijaste pете. Pridobil si je patent za take pете in znan je, koliko teh peta roma dandanes po svetu.

Svetlovnoznani iznajditelj aparata za britje King Gillette je prejel nekoč od svoje tvrdke, kjer je bil za potnika, naročilo, naj kaj takega iznajde, kar bo treba takoj stran vreti, ko bo enkrat v rabi. Leta 1895 se je Gillet bril s skrhano britvijo. Tedaj se je spomnil iznajdbe! Napravil je model za brivski aparat iz medij in peres za ure. Seveda takšna naprava ni bila baš na višku, vendar se je izpopolnjevala od leta do leta in dosegla velikanski uspeh. Saj ima »Družba Gillette« vsako leto štiri in pol milijonov dohodkov. — Zobno krtačico je iznašel neki angleški kaznjeneec z imenom Addie, ki je čutil potrebo, da si čisti zobe. To je bilo nekako pred 150 leti. Tedaj so si ljudje snajžili zobe s krpico, boljši sloji pa so imeli paličico, ki je bila na koncu razcefrana. In še dandanes je na Angleškem tvrda Addie, ki izdeluje krtačice za zobe.

Iznajdbe majhnih predmetov so bogatile iznajditelje. Veliko premoženja so dale svojim iznajditeljem igla z zaponko, gumb na pritisk, škrnicelj, etiketa in slične »bagatele«. — Iznajditelji velikih strojev, važnih predmetov, znanstvenih naukov itd., pa so večinoma umrli v revščini.

»SLOVENE« pred 60 leti:

V torek, 5. septembra 1876.

Srbi.

Kakor smo pričakovali, tako se je vresničilo. Najnovejši telegrami poročajo, da so Srbi in Crnogorci sklenili, boriti se do zadnje kaplje krvi, dokler je Turka kaj v jugoslovanskih deželah. Oni hočejo ali popolno zdravje, ali pa smrt, ne pa tišega hiranja v sužnosti, ki ni podobno ne življenju ne smrti. Srbi žrtvujejo premoženje, žrtvujejo življenje za domovino, stavili so si na izbiro: ali vsi poginiti, ali pa mora iz njihove krvi vzrasti svoboda, čast in moč za pozne vnuke...

Naj bi tedaj Srbi bili v zgled vsem drugim narodom, ki ne pridejo do kakega junaškega sklepa, ker se vsak stresa za svoj kruhek, in rad zataji še nekoliko svojih načel in narodnej časti na kvar greši, da si le ohrani svojo službico. Če se pa kateri najde, ki se žrtvuje za narodovo čast, nahajajo se dostikrat še ljudje, ki ga zasramujejo in zasmehujejo kot prenapetneža, kot lahkomišljenca itd...

Domače novice.

— Poseben železničen vlak se odpelje 8. t. m. pri ugodnem vremenu ob ½ 7. uri iz Ljubljane v Lesce. Vožnja za tje in nazaj znaša v II. razredu 2 gl., v III. pa 1 gl. 20 kr. V Bledu je Malega Smarna dan na otoku slovesno cerkveno opravilo, ktere ga se navadno vdeležuje vsa okolica blejska. — 7. t. m. gre poseben vlak iz Belaka in Celovca skozi Maribor in Trst, nazaj pa se vrača po gorenjski železnici skozi Trbiž. V ta namen izdane karte, skoz 14 dni veljavne za vso vožnjo, veljajo za II. razred 14 gl., za III. razred pa 10 gl.

— Goriško pevsko društvo »Sla« več bode 8. t. m. na praznik Marije device pelo Oberhofferjevo mašo v Logu pri Vipavi. Te nove produkcije se bo vdeležilo kakih 40 pevcev iz Gorice, Vipavskega in Krasa. Popoldne istega dne napravi »Slavec« koncert na Zemoni pri Vipavi, ktere ga čisti dohodek je namenjen pogorelem logaškemu.

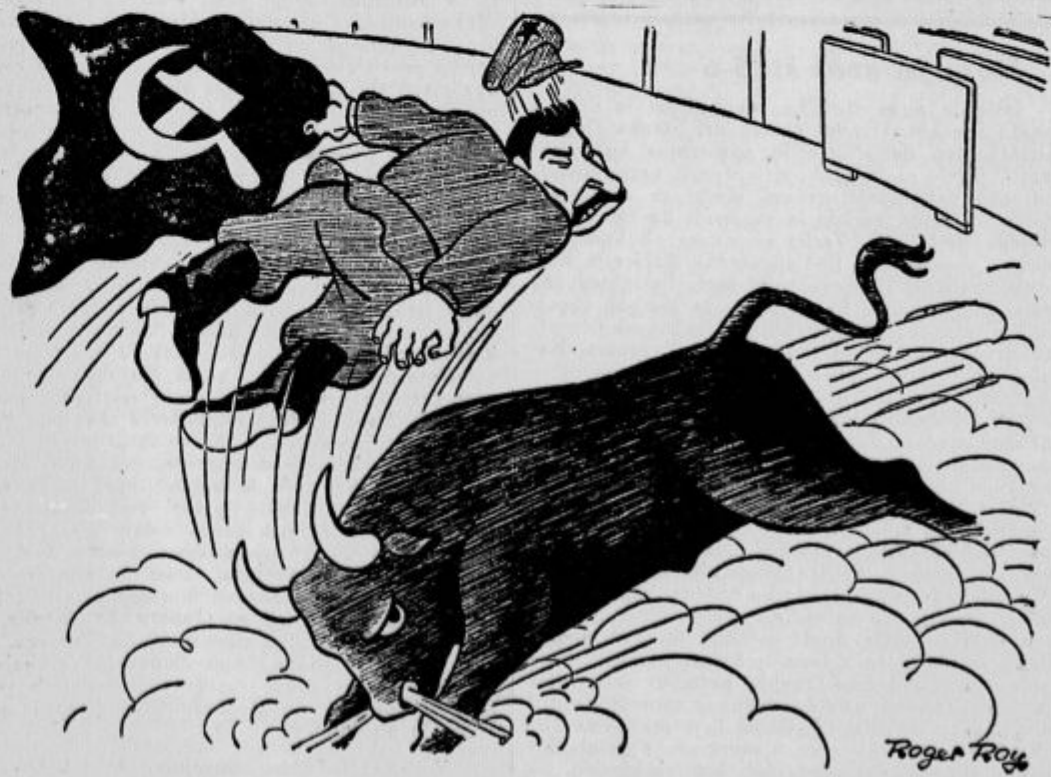
— Občni zbor polit. društva »Sloga« v Gorici bode v četrtek 14. septembra; isti dan boste imeli tudi društvi »Gorica« in »Soča« občni zbor. da se sklene razpust obeh društev.

V navadnem jabolku je toliko stisnjenege zraka, da bi, če bi bil zrak sproščen, napolnil prostor, ki je 48 krat tako velik ko jabolko.

Vsi ledeniki sveta nazadujejo in ni nobenih novih tvorbo.

Irska je edina dežela na svetu, kjer dosežejo moški večjo starost ko ženske.

Skoraj vsak od teles si nekako sam od sebe opomore, samo zobje nimajo te zmožnosti.

Stalin v španski areni: »Bravo, toro!«

»Kako je ta moj kužek pameten! Skrila sem se za drevo, pa me je vendar našel!«

MILIJONSKI DOBITEK

je zadela pri glavni kolekturi drž. razredne loterije

Bančna poslovalnica BEZJAK

Maribor, Gosposka ulica št. 25

kupljena srečka št. 59971 dne 31. VIII. 1936

Nove srečke dospele, oskrbite si jih čimpreje.

Cela srečka Din 200—
polovična Din 100—
četrtinska Din 50—

**Brez srečke
ni dobitka!**

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1—; izenitovanjski oglesi Din 2—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročitlu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka pefilna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Mladenič

z dovršeno mešan. šolo in šoferskim izpitom, vojašine prost, išče primerno službo. Ponudbe v upravi »Slovenca« pod »Zaposlitve« št. 12946. (a)

Službo dobe

Akviziterji

za ljudska zavarovanja se sprejmejo. — Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod »Zaposlitve«. (b)

Čevljarskega pomočnika

sprejemem. Naslov v upravi Slov. pod št. 12936. b

Dijaki

Dva dijaka

kotoljčana — sprejme na stanovanje družina v neposredni bližini nove realne gimnazije v Ljubljani. Dijaka bi imela svojo sobo, dobro meš. hrano in postrežbo. Polizve se v Ljubljani pri upravi »Slov.« št. 12953.

Dijakinja

boljše rodbine se sprejme v svo oskrbo. Nemška konverzacija in klavir. — Polizve se: Dvorakova ul. 6. I. nadst. (D)

Posestva

Enodružinsko hišo

z vpeljano trgovino mešanega blaga prodam ev. oddam v najem v Ljubljani. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 12.549. (p)

Nova hiša

visokopritlična, z vrtom, se ugodno prodaja. Polizve se pri: Gregorin Karlu, Hrastje pri Ljubljani. p

Auto-motor

B. M. W. motorno kolo 500 cm³, 2500 km, dobro ohranjeno, se prodaja. — Kranj, Stara cesta 8. f

Prodamo

Za šolarje

vseh vrst oblike, pumparce, perilo itd. v največji izbiri dobite poceni pri Preskerju. Sv. Petra cesta 14. (l)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in najcenejše tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (l)

Za šolo

torbice, aktovke, nahrbtnike, peresnice, vse v veliki izbiri, priporočila Kravos Ivan, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Za slavnostne prireditve

kupite v železnini Fr. Stupica, Ljubljana - Gosposvetska 1, rakete, petarde, toplice, bengaličen ogenj itd. (l)

Prvovrstno moško perilo

fantovske srajce za šolarje po najnižjih tovarniških cenah dobite pri »Krekos«, Tavčarjeva 3, Ljubljana. (l)

9 polovnjakov vina

ostanek, lastnega pridelka, ljutomerskega, letnik 1935, 5 minut od banovinske ceste Ormož—Ljutomer, prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12912. (l)

Šivalni stroji in kolesa

vseh najboljših nemških znamk po najnižjih cenah dobite samo v Novi trgovini na Tyrševi cesti 36. — Velesejcem paviljon »H«, zunaj. (l)

Torbice za šolo

po najnižjih cenah dobite pri JOS. KARLO, Maribor — Trg Svobode 6.

Vinogradarji, gostilničarji, kavarnarji in točilničarji!

Motna vina čisti kristalno bistro »Helios« azbestfilter, a vsako vino varuje od kvara »Helios« aparat. Uporaba enostavna, praktična, poceni. — Ponudbe: Jakob Muselin, Slavovska Požega.

Stanovanja

Stanovanje

2 sobi, kabinet, kopalnica in pritlikline — se takoj odda. Bežigrad 1 (Tyrševa 55). (e)

Gospodinj! Nikar ne imejte več skrbi!

Tu je

Čudežno sredstvo za pranje brez mila in luča.

Barva, gibkost in mehkoča občutljivih stvari ostanejo nespremenjene. TEXIL je takisto pripraven za pranje in čiščenje volnenih, svilenih stvari itd. itd. Nič več napornega dela.

Pere samo nekaj minut! Daje tudi v najtrši vodi studenčnici obilno peno! Dobiva se povsod.

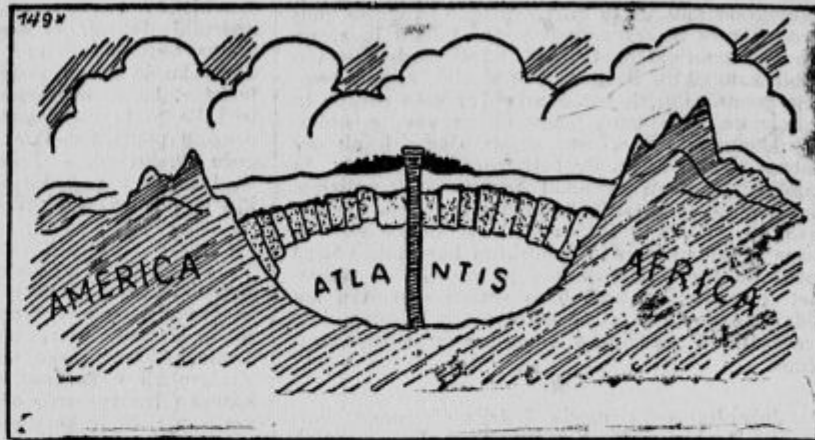
Originalen zavojček Din 2.50

Glavna prodaja za Jugoslavijo: HINKO MAYER IN DRUG, Zagreb.

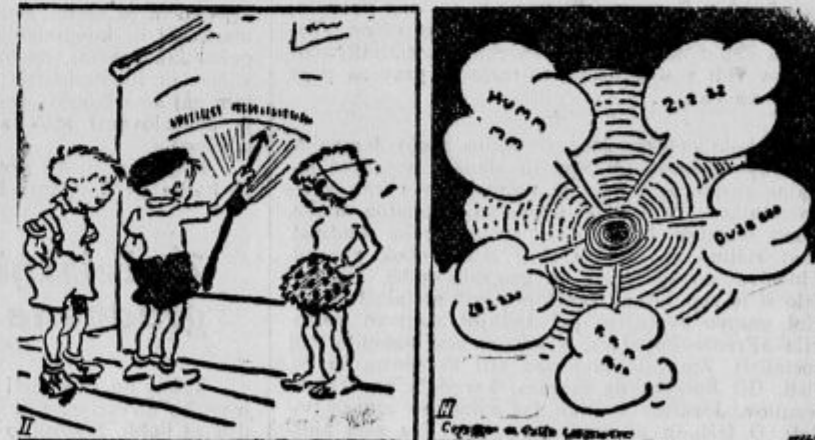
Tinček in Tonček v Atlantidi

148.

Na krovu skrivnostnega stroja.

Da boste vedeli, kje so naši znanzi v tem hipu, vam narišemo nekakšen zemljevid kraja, kjer nekje sredi Amerike in Afrike globoko na dnu morja leži potopljena dežela Atlantida. Tako. Zda pa spet k skrivnostnemu stroju, s katerim dečki potujejo v preteklost nazaj!

Tinček je stopil k dolgemu kazalcu in pobral Tončka:

»No, kako daleč nazaj bi pa rad potoval?«

»Naravnaj kazalec na leto 1492, da bomo videli, če se nam bo prikazal Kristof Kolumb!« je odgovoril Tonček.

Rečeno — storjeno!

PLOŠČICE ZA ŠTEDILNIKE

in za oblogo sten v kuhinjah, kopalnicah, lokalih, prodaja in polaga najceneje

»MATERIAL« LJUBLJANA

Tyrševa c. 36 a, Telefon 27-16

Tužnega srca javljamo, da je naš ljubljani ata, soprog, stric in svak

Edvard Markošek

šolski upravitelj v pokoju, imejtelj reda sv. Save V. stopnje,

danes ob 3, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 6. septembra ob 11 urah iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Ljubno na Gorenjskem, dne 4. septembra 1936.

Zalujoči:

Soproga Marija, hčerka Mimica, nečak Emil.

Alja Rahmanova:

Tovarna novega človeka

Roman.

»K vedeževalki Nastji?« je tedaj vprašal prevoznik, umazan Tatar, medtem ko se je glasno useknil v roko in potem pazljivo brisal roko ob svoj oguljeni kožušek. S krivim pogledom je ošvrknil postrani tovariša Vladimirova; sploh je bilo na njem vse krivo, ne le pogled, ampak tudi roke in noge; in celo dolga, vstran štrleča ušesa so kazala čudno zavito obliko.

»Odkod pa veš to?« je osorno zavpil nanj tovariš Vladimirov. »Morda hočem na ono stran le na izprehod, ali pa imam morda tam damico, ali pa moram morda izvršiti pri kom hišno preiskavo! He?«

Tatar je takorekoč zlezal vase kot tepen pes in dejal:

»Pa saj mi je vendar čisto vseeno, kam greste, moj ljubi gospod državljani! Mislim sem pač kar tako! Vprašal sem le, ker se jih tako mnogo vozi iz mesta k Nastji. Saj prav za prav le od tega živim. Sam sem tudi že bil pri njej in kar ona poreče, je res in se gotovo izpolni! Njenega lica še ni nihče videl; tudi njen glas je bil tako čuden. Ona lahko pričara človeku tudi zlo in nesrečne ljubezni ga tudi lahko reši... Ej, kako svet zrak veje danes!«

»Kakšen svet zrak?« je vprašal tovariš Vladimirov.

»Veter, hočem reči!« je odvrnil Tatar in se uprl ob vesla. Vode so zdaj tako narasle, da se je čoln le s težavo pomikal dalje. Valovi so bobneli in veter je tulil, da je tovariš Vladimirov čisto otopel in sedel kot v snu. Kakor v snu mu je zazvenelo, ko je Tatar dejal:

»Tu smo! No, ali greste k Nastji ali ne? Naj li čaka na vas?«

»Počakaj!« je zarjul nanj tovariš Vladimirov in se trudil, da bi prišel iz zibajočega se čolna.

Vzpel se je na strmi breg in hodil potem skozi redek gozd. Veje so mu udarjale v obraz in zabavljale je na malomarnost, da ni tu nobene poštene poti. V sencih mu je tolklo in zdelo se mu je, kot bi imel vročico.

»Gotovo sem bolan!« je dejal. »Že dolgo opažam to, od tistega večera!«

Hodil je vedno dalje. Hišica, ki se mu je zdela tako blizu, se je vedno bolj oddaljevala in luč je menda uganjala norce z njim, ker je poskočila vedno za košček nazaj.

»Hudič me je zanesel tu sem!« je zabavljala tovariš Vladimirov. »Kaj le mi bo tudi mogla povedati ta nemna stara baba?«

Končno je obstala luč na neki točki in nekaj minut kasneje je stal pred vrati. Potrkal je. Luč je začela migljati, potem je čisto izginila, tako da ga je vse naokrog obdala trda tema. Prešlo je precej časa, ko je luč hipoma posvetila skozi špranjo vrat.

»Kdo je zunaj?« je vprašal ženski glas.

»Jaz! Odprite! K vedeževalki Nastji hočem!« je kričal tovariš Vladimirov zopet ves divji.

»Kdo pa je?«

»Odprite, pravim!«

Skripaje so se vrata odprla in na pragu se je prikazala starka. Glavo je imela tako tesno zavito v črno ruto, da nisi mogel videti obraza. S hripavim glasom je dejala:

»Nastje ni doma! Peljala se je v mesto!«

»Lažeš! Doma je!« je kričal tovariš Vladimirov.

»In čemu naj bi lagala? He?« je dejala starka zdaj

nekoliko spravljivo in ga gledala postrani izpod svoje modre naglavne rute.

»Potem bom čakal!« je odločil tovariš Vladimirov osorno, ko je stopil na majave deske, ki so držale v majhno, temno predsobo. Nasproti mu je udaril val vlažnega, toplega zraka, nasičenega z ostrim, grenkobnim vonjem. V glavi se mu je začelo vrteti in brez moči je sedel na klopi ob steni. Bilo mu je, kakor da je še vedno na zibajočem se čolnu, in različne tuje stvari, ki so visele s stropa, so se zdele v medli svetlobi sveče kot sanjarske prikazni.

Starka ni izpregovorila nobene besede; odšla je v sosedno sobo in zaprla vrata, tako da je ostal v popolni temi. Tovariš Vladimirov se je počutil tako slabo, začutil je tak glavobol, da je postal ravnodušen nasproti vsemu, predvsem nasproti vedeževalki. Slišal je divjanje vetra, udarjanje valov ob bregu reke, potem je posvetil pozornost nekim čudnim glasovom v sosedni sobi, ki so bili prav taki, kot bi si dva človeka zelo razburjeno nekaj pošepetavala; nato je vse okoli njega zamrlo...

Tovariš Vladimirov se je prebudil, ker ga je nekdo krepko stresel za komolec. Široko je odprl oči in zagledal pred seboj starko, ki mu je odprla vrata. Zdal se je bilo njenega obraza videti več kot prej. Konec koščene nosu in dvoje majhnih, iskričastih se oči je kukalo izpod rute, ki pa je bila kljub temu potisnjena globlje v obraz, kot je navada. Grozotno neprijeten občutek se ga je polastil, ko je gledal tej ženski v obraz, in jezno je godrnjal:

»Oh, ko bi se vendar ne bil spustil v ta vražji posel!«

Zdelo se mu je, kot bi se bila starka lahno nasmešnila, kot da je razumela njegove besede, in prestrašen je strmel vanjo, ko je tiho, skoro neslišno šepetala:

Celoletna naročnina na: Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige Din 132.— ali mesečno Din 11.— ali mesečno Din 156.— ali mesečno Din 13.— Jugoslovanska knjižarna Kosmos.